Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2003

STAIDÉAR GNÓ - ARDLEIBHÉAL - PÁIPÉAR I
ROINN B

(160 Marc)

DÉ CÉADAOIN, 11 MEITHEAMH 2003 - MAIDIN, 9.30 go 12.00

Tá na ceisteanna uile ar aon mharc. **CEITHRE** cheist ar bith le freagairt.
Bronnfar marcanna ar leagan amach agus ar chur i láthair mar aon le, nuair is cuí, Fóilíónna agus dátaí a thaispeánfaidh an lá, an mhí agus an bhliain. Is ceadmhach áireamháin a úsáid.

1. **Freagair A agus B. Is ceist faoi Bhuiséad Teaghlaigh í seo.**

A. I ndeireadh Roinn A, tá foirm Bhuiséid phearsanta do Mhuintir Phluincéid do 2003 nach bhfuil críochnaithe. Iarrtar ort an fhoirm seo a chomhlánú trí na figiúirí don cholún "Meastachán Aibreán go Nollaig" a líonadh, chomh maith leis an gcolún "Iomlán don bhliain". Ba cheart an t-eolas seo a leanas a chur san áireamh.

- Tá súil ag Seosamh le €120 breise a thuilleamh ar ragobair i nDeireadh Fómhair agus Samhain agus gheobhaidh sé bónas laethanta saoire de €400 i Meitheamh 2003.
- Beidh Máire ag postroinnt ó 1 Deireadh Fómhair agus beidh laghdú de 40% ar a tuarastal dá bharr sin.
- Tiocfaidh ardú ar shochar leanaí go €110 in aghaidh na míosa ó 1 Iúil 2003.
- Beidh an morgáiste tí íoctha go hiomlán tar éis íocaíocht Mheán Fómhair.
- Tá an t-árachas gluaisteáin iníoctha go míosúil agus tiocfaidh ardú air ó 1 Meán Fómhair go €50 in aghaidh na míosa.
- Seasfaidh speansais teaghlaigh ar an leibhéal céanna go dtí deireadh Mheán Fómhair agus tiocfaidh ardú orthu de 10% ó thús Deireadh Fómhair 2003.
- Ceaptar go seasfaidh costais reatha gluaisteáin ag €90 in aghaidh na míosa chomh maith le costas breise de €160 i Mí Iúil le haghaidh bonn nua agus costas seirbhíse don ghluaisteán de €130 i Samhain 2003.
- Meastar €680 a bheith ar BSL (ESB) don 12 mhí Ean. - Noll. 2003.
- Íoctar as an teileafón gach dara mí agus meastar go seasfaidh an costas ar an leibhéal céanna le tús na bliana.
- Ceaptar go gcosnóidh bronntanas pósta €130 i mBealtaine agus bronntanais Nollag €280 i Mí na Nollag.
- Beidh costas €180 ar an meán in aghaidh na míosa ar shiamsaíocht don 9 mí atá fágtha sa bhliain.
- Meastar go gcosnóidh laethanta saoire teaghlaigh €1,500 i Mí Iúil. **(30)**

B. Freagair na ceisteanna seo a leanas sna spásanna atá ann dóibh ag deireadh Roinn A, leathanach 8.

(i) As **na trí mhí tosaigh den bhliain**, ainmnigh mí ar bith a raibh orthu iasacht a fháil agus an méid a fuair siad ar iasacht. **(4)**

(ii) Luaigh **dhá** chúis go ndéanfadh teaghlach éileamh faoin bpolasaí árachais tí. **(6)**

(40 marc)

2. **Freagair GACH roinn. Ceist í seo a bhaineann le Baincéireacht.**

A. Fuair Seán Ó Laighin fostaíocht bhuan le déanaí agus tá sé ag smaoineamh ar chuntas bainc a oscailt. Cuireadh comhairle air go mb'fhearr a d'oirfeadh cuntas reatha dá chuid riachtanas.

(i) Ainmnigh **dhá** bhuntáiste a bhaineann le cuntas reatha sa bhanc. **(4)**

(ii) Liostaigh **trí** bhealach chun airgead a aistarraingt ó chuntas reatha. **(6)**

(iii) Mínigh cad is ciall leis an téarma "seic rite". **(2)**

(iv) Dá mbeadh seic rite ag cara leat cén chomhairle a chuirfeá air/uirthi? **(3)**

B. Nuair a bhíonn cuntas bainc á oscailt, bíonn ar chustaiméirí nua cruthúnas aitheantais a chur ar fáil.

(i) Ainmnigh **dhá** dhoiciméad a d'fhéadfadh Seán a thaispeáint mar chruthúnas aitheantais. **(6)**

C. Luaigh **trí** choinníoll nach mór do Sheán a shásamh sula ligtear dó a chuntas a ró-tharraingt. **(9)**

D. Tá cuntas reatha Uimh. 76815534 ag Seán Ó Laighin, Bóthar Pháirc na bhFianna, Sligeach, i mBanc Aontas Éireann, Sligeach. Ar 1 Meitheamh 2003 d'aistarraing Seán €400 óna chuntas.

Abair gur tusa Seán Ó Laighin; comhlánaigh an fhoirm aistarraingte agus tú ag baint úsáide as an doiciméad bán a thugtar i ndeireadh Roinn A, leathanach 9, ón eolas atá tugtha thuas. **(10)**

(40 marc)

THALL →

3. **Freagair GACH roinn. Ceist í seo faoi Chuntas Club.**

Coinníonn Club Surfála na dTonnta Thoir taifid de na híocaíochtaí beaga airgid thirim i Leabhar Mionairgid de réir córas óinchiste. Déantar an t-óinchiste a athshlánú ar an gcéad lá de gach mí.

Tharla na bearta seo a leanas i rith Mí Bealtaine 2003.

2003		**Uimh. Dearbháin**	**€**
Bealtaine 1	Iarmhéid ar láimh		40
Bealtaine 1	Airgead faighte ón bPríomhairgeadóir chun an t-óinchiste a athshlánú		260
Bealtaine 3	Cheannaigh ábhair ghlantacháin	1	38
Bealtaine 4	D'íoc as béile do chuairteoirí	2	41
Bealtaine 6	Cheannaigh stampaí poist	3	7
Bealtaine 8	D'íoc as páipéar cóipeála	4	15
Bealtaine 16	D'íoc 'First Track" chun beartán a sheachadadh	5	24
Bealtaine 23	D'íoc pá an lucht glantacháin	6	75
Bealtaine 24	Thug síntiús déirce	7	40
Bealtaine 28	Cheannaigh stáplaí & seillitéip	8	23
Bealtaine 29	Cheannaigh bláthanna don oifig	9	12

A. Comhlánaigh agus comhardaigh Leabhar an Mhionairgid do Mhí Bealtaine 2003. Athshlánaigh an t-óinchiste. Bain úsáid as na colúin mhiondealaithe seo: Postas, Stáiseanóireacht, Glantachán, Speansais Eile.

(23)

B. Taispeáin breacadh iomláin na gcolún miondealaithe do na cuntais atá acu sa mhórleabhar. Bain úsáid as na cuntais atá tugtha i ndeireadh Roinn A, leathanach 9.

(8)

C. Freagair na ceisteanna seo a leanas sna spásanna atá ann dóibh i ndeireadh Roinn A, leathanach 9.

(i) Cén t-óinchiste a bhíonn ag an Mionairgeadóir don mhí? **(3)**

(ii) Mínigh cad is ciall le córas an óinchiste agus luaigh buntáiste **amháin** a bhaineann lena úsáid. **(6)**

(40 marc)

THALL →

4. **Freagair GACH roinn. Ceist í seo faoi Thrádáil Idirnáisiúnta agus comhardú na nÍocaíochtaí.**

Tá an trádáil idirnáisiúnta riachtanach do leas agus rath gheilleagar na hÉireann.

A. (i) Cén tír is mó a ndéanann Éire trádáil léi? **(3)**

(ii) Luaigh buntáiste **amháin** a bhaineann le hallmhairí don tomhaltóir Éireannach. **(3)**

(iii) Luaigh cúis **amháin** go mbaineann tábhacht le honnmhairí do leas gheilleagar na hÉireann? **(3)**

(iv) Luaigh deacracht **amháin** a bheadh ar ghnólacht Éireannach agus é ag onnmhairiú earraí. **(3)**

B. Bíonn trádáil idirnáisiúnta sofheicthe agus dofheicthe.

(i) Luaigh **dhá** shampla d'allmhairí dofheicthe na hÉireann. **(6)**

C. Baineann na sonraí seo a leanas le trádáil idirnáisiúnta tíre darb ainm Agohin don bhliain 2002.

	€
Onnmhairí Sofheicthe	9 billiún
Onnmhairí Dofheicthe	18 billiún
Allmhairí Sofheicthe	13 billiún
Allmhairí Dofheicthe	6 billiún

Ríomh na figiúirí trádála seo a leanas maidir le Agohin agus abair an barrachas nó easnamh iad. **Taispeáin d'oibriúcháin**.

(i) Comhardú na Trádála.

(ii) Comhardú na nÍocaíochtaí.

(12)

D. Tugadh luachan de stg£18,600 d'allmhaireoir Éireannach ar ghluaisteán nua i ngaráiste Sasanach.

	Díolann an Banc	**Ceannaíonn an Banc**
Sterling	**61.71**	**62.34**

(i) Ríomh costas an ghluaisteáin in Euro. **(6)**

(ii) Luaigh bealach oiriúnach **amháin** go bhféadfadh an t-allmhaireoir Éireannach an garáiste Sasanach a íoc. **(4)**

(40 marc)

THALL →

5. **Freagair GACH roinn. Ceist Chomhairle don Tomhaltóir í seo.**

A. (i) Ainmnigh clár **amháin** Teilifíse nó Raidio agus nuachtán **amháin** nó alt in iris a chuireann comhairle ar thomhaltóirí faoi earraí, seirbhísí agus cúrsaí airgeadais**.** **(6)**

(ii) Sainaithin **dhá** ghníomh a bhaineann le tomhaltóir maith. **(6)**

B. Thug do stáisiún raidio áitiúil cuireadh duit a bheith ar phainéal chun comhairle a chur ar an lucht éisteachta maidir lena bhfadhbanna mar thomhaltóirí. Cén chomhairle a chuirfeá maidir leo seo a leanas:

- Bhí teach ag Scairteoir Uimh. 1 a raibh luach €140,000 air agus chuir sé faoi árachas €100,000 é. Rinne tine damáiste don teach a chosain €56,000 lena dheisiú. Teastaíonn ón scairteoir a fháil amach cén cúiteamh a dhéanfaí a thairiscint agus cén fáth.

  (i) Ríomh méid cruinn an chúitimh ar cheart don scairteoir a fháil. **(3)**

  (ii) Ainmnigh, don scairteoir, an clásal árachais atá i gceist sa chás seo. **(3)**

C. Cheannaigh Scairteoir Uimh, 2 citeal leictreach ina siopa earraí leictreacha áitiúil ar €80 agus d'íoc le seic. Nuair a baineadh úsáid as, mhúch an citeal uaidh féin sula raibh an t-uisce bruite go hiomlán. Rinne Sorcha gearán le húinéir an tsiopa an lá i ndiaidh é a cheannach ach dhiúltaigh sé déileáil leis an bhfadhb agus mhol di teagmháil a dhéanamh leis an déantóir.

(i) Cén ceart atá ag Sorcha sa dáil seo? Tabhair cúis **amháin** le do fhreagra. **(6)**

(ii) Cad ba cheart di a dhéanamh chun an fhadhb a réiteach go luath? **(3)**

D. Bhí Scairteoir Uimh. 3 ag smaoineamh ar €12,000 a fháil ar iasacht ar feadh trí bliana agus tá sé sásta €4,000 a aisíoc den iasacht, móide aon ús a bheadh dlite, i ndeireadh na bliana.

Thairg Celtic Finance an t-airgead ar ráta comhréidh de 8% in aghaidh na bliana.

Thairg Hibernian Finance an t-airgead ar 10% R.C.B. (A.P.R.)/Fíor-ráta.

(i) Ríomh an t-ús iomlán ar an iasacht má fhaightear ó Celtic Finance í.

(ii) Ríomh an t-ús iomlán ar an iasacht má fhaightear ó Hibernian Finance í. **(13)**

(40 marc)

THALL →

6. **Freagair GACH roinn. Ceist faoi Dhaoine ag Obair agus Litreacha a Scríobh í seo.**

Bhí an fógra seo a leanas i nuachtán le déanaí:

	SWIFT ELECTRONICS
De dhíth:	**Teicneoir-Leictreoir** le bheith mar bhall dár bhfoireann cothabhála
Cáilíochtaí:	Cáilíocht in Innealtóireacht Leictreonach Taithí oibre dhá bhliain
Iarratasóir:	Ba cheart go mbeadh sé/sí in ann d'obair chrua, oibriú as a stuaim féin agus le scileanna maithe cumarsáide
Iarratas chuig:	An Bainisteoir Acmhainní Daonna Swift Electronics Mainistir Fhear Maí Co. Chorcaí
Dáta deiridh:	1 Meitheamh 2003
	Is fostóir comhionannais é SWIFT ELECTRONICS

Tá Seán Ó Muirí 25 bliana d'aois agus cónaíonn sé ag 6, Ascaill Labhráis, An Trá Mhór, Co. Phort Láirge. Rinne sé staidéar ar an leictreonachas in Institiúid Teicneolaíochta Phort Láirge ó 1997 go 2000 agus cháiligh sé le Dioplóma go Céad Onóracha in Innealtóireacht Leictreonach. Tá sé ag obair le Instomtec Tta., Ceatharlach ar feadh na dtrí bliana seo caite.

A. (i) Scríobhann tusa, mar Sheán Ó Muirí, litir dar dáta 22 Bealtaine 2003, ag cur isteach ar an bpost agus ag tabhairt na sonraí pearsanta ábhartha uile agus á rá go bhfuil tú ar fáil d'agallamh. **(16)**

(ii) Ainmnigh **dhá** fhoinse eolais faoi fholúntais do phostanna seachas an nuachtán. **(6)**

(iii) Ainmnigh **beirt** duine a d'fhéadfadh Seán Ó Muirí a thabhairt mar theistiméirí más gá. **(6)**

(iv) Ainmnigh **dhá** riachtanas don phost. **(6)**

B. D'éirigh le hiarratas Sheáin ar an bpost agus tuillfidh sé €28,000 comhlán in aghaidh na bliana. Is é an ráta cánach ná 20 cent san Euro. Tá creidmheas cánach €2,480 aige.

(i) Ríomh a bhille cánach don bhliain. **(6)**

(40 marc)

Leathanach Bán

Leathanach Bán